

INTERVJU Milanka Opačić

ministra socijalne
politike i mladih i
potpredsjednica Vlade

Očevi će na obavezni porodiljni od 30 dana

- Roditelj koji ne da drugom roditelju da vidi dijete bit će novčano kažnjen
- Svi potencijalni udomitelji morat će proći tečaj prije udomljavanja

RAZGOVARALA
KRISTINA TURČIN

U novoosnovanom Ministarstvu socijalne politike i mladih radi se punom parom: do kraja godine bit će izmijenjeni gotovo svi resorni zakoni. Potpredsjednica Vlade i resorna ministrica Milanka Opačić kaže kako je sustav zatekla u očajnom stanju te kako je doista nužno djelovati odmah.

• Najavili ste korjenite izmjene Obiteljskog zakona, osobito u području razvoda. Kada bi novi zakon trebao biti gotov?

- Prve izmjene trebale bi biti gotove do jeseni, a stupi-

**Novi zakon:
Novčane
kazne mogu
se izreći i
roditelju koji
je 'zaboravio'
da ima dijete**

ti na snagu s početkom 2013. Odlučili smo se mijenjati zakon u dva koraka, jer neke izmjene zahtijevaju dulje razdoblje kako bi se kvalitetno uredile. Tu prije svega mislim na reguliranje skrbištva, oduzimanje poslovne sposo-

bnosti i prava osoba pod skrbištvom, što je područje koje zahtijeva doista korjenite izmjene. Taj ćemo dio stoga rješavati polako i temeljito, u drugoj fazi izmjena Obiteljskog zakona, koje će biti gotove tijekom sljedeće godine. Međutim, neka područja života koja regulira Obiteljski zakon više ne mogu čekati i na tome već sada intenzivno radi stručna radna skupina. Prije svega ovdje mislim na razvode partnera s djecom. Podaci s terena svakodnevno nam govore o sve većem broju djece koja postaju predmet manipulacije i ucjene roditelja koji svoje neriješene odnose pokušavaju riješiti preko djeteta. Stručnjaci svje-

doće o poplavi lažnih optužbi za zlostavljanje, o zabranama djetetu da vidaju drugog roditelja, o manipulacijama...

Ucjena djetetom

• **Može li se to područje uopće riješiti? Postoje li učinkoviti mehanizmi?**

- Postoje, praksa brojnih zapadnih zemalja pokazuje da naš sustav, u kojem o roditeljskoj skrbi odlučuje sud u sudskoj parnici, u kojoj pak svaki roditelj ima svojeg odvjetnika i u kojoj se vodi prava bitka, nikako nije najbolji način za dijete, koje je u svakom slučaju gubitnik. Stoga kao prvo namjeravamo istaknuti isključivo zajedničko skrbištvom nad djetetom, ka-

ko bi roditelj s kojim dijete živi - a koji to u velikom broju slučajeva zlopotrebljava - izgubio moć ucjene bivšeg partnera vidanjem djeteta. Druga iznimno važna promjena jest uvođenje obiteljske medijacije kao novog načina rješavanja pitanja roditeljske skrbi nakon razvoda. Radi se o tome da se tijekom medijacije, pod vodstvom stručnjaka, roditelji zajednički, mimo suda, dogovaraju kako će nastaviti skrbiti o djetetu. Naglasak je na dogovoru, a ne na sudskoj parnici. Tu će zakon, poštujući konkretne potrebe svakog djeteta, biti vrlo fleksibilan i dozvoljavati da se roditelji dogovore o svakom i najma-

njem detalju kako im najbolje odgovara: s kim će dijete živjeti, kako će vidati drugog roditelja, s kim će provoditi praznike, u koju će školu ići... Neće više biti uniformiranih rješenja kao do sada - znači, za sve isto, dijete živi s jednim roditeljem, drugog vidi dva puta tjedno i svaki drugi vikend - već će roditelji odlučivati sami. Sve dogovoreno zapisat će u tzv. Roditeljski plan, svojevrsni ugovor o načinu brige za dijete nakon razvoda, koji će sud samo uvrstiti u svoju odluku. Ističem da se to neće odnositi na obitelji u kojima je utvrđeno nasilje. U takvim će obiteljima o dobrobiti djeteta i dalje odlučivati sud.

● Što ako roditelji ne poštuju Roditeljski plan koji su sastavili?

- Propisat će se penali za takve roditelje. Strana iskustva pokazala su da su zatvorske kazne za roditelje koji ne poštuju dogovor ili ovrhe djeteta kako bi roditelj koji ne živi s djetetom ostvario s njim kontakt loše jer su izrazito traumatizirajuće za djecu. Ali vrlo učinkovita su se pokazala novčane kazne, koje ćemo propisati. Roditelj koji bivšem partneru ne dozvoli da vidi dijete bit će novčano kažnjen. Također se novčane kazne mogu izreći i roditelju koji nakon razvoda "zaboravi" dijete i prestane ga vidati, jer viđanje nije samo njegovo pravo, već i obaveza.

Pravni zastupnik

● A što ako se roditelji uopće ne uspiju dogovoriti tijekom medijacije?

- Strana iskustva pokazuju da se većina roditelja, kad to

Odlučili smo registar posvojitelja napraviti ručno, bit će gotov u lipnju 2012.

ne rješavaju na sudu, uspije dogovoriti. No, ako se ne dogovore, kao zadnja solucija, ostaje sud. Međutim, na sudu će tada morati platiti odvjetnika ne samo sebi, već i svojem djetetu kako bi dijete imalo pravnog zastupnika.

● Oduzimanje roditeljske skrbi i posvojanje također su problem koji se godinama ne uspijeva riješiti. Hoće li tu biti promjena?

- Edukacijama i kampanjama nastojimo stručnjake u centrima i suce osvjestiti o potrebi da se roditeljska skrb oduzme na vrijeme, da se ne oteže i da djeca u institucijama ostaju što je moguće kraće. Oduzimanje roditeljske skrbi treba ubrzati, no sam postupak posvajanja treba usporiti. Naime, u sadašnjoj praksi pojedini posvojitelji uopće ne upoznaju dijete koje posvajaju i to je prije svega za dijete nedopustivo. Posvojitelji ne znaju ništa o djetetu, ne znaju kako mu pružiti najbolju brigu. To je neodrživo i to ćemo novim Obiteljskim zakonom u potpunosti promijeniti. Za sve potencijalne posvojitelje propisat ćemo obaveznu pripremu, svojevrsni tečaj tijekom kojeg će saznati sve bitne informacije

o postupku te o specifičnim potrebama djece koja su prošla traumom odvajanja od bioloških roditelja i traumom života u instituciji. Nakon što centar pronađe konkretno djetetu potencijalne posvojitelje, upoznat će ga s anamnezom i potrebama tog djeteta i početi će obavezni period adaptacije.

Uz to, uvest ćemo red u registar posvojitelja. Zbog nerednog informacijskog sustava, koji bi do kraja godine konačno trebao početi funkcionirati, odlučili smo registar raditi "pejšice", odnosno skupljati ručno podatke iz svih 86 centara za socijalnu skrb. Posao bi trebao biti gotov do kraja lipnja.

Do 8. godine života

● Krajem godine očekuju se i izmjene Zakona o roditeljima i roditeljskim potporama. Što će se tu mijenjati i hoće li se mijenjati sustav naknada za majke blizanaca?

- Riječ je o uskladanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU. Izmjena će se, među ostalim, odnositi i na produljenje roditeljskog dopusta. Prema sadašnjoj regulativi, roditeljski dopust počinje nakon što dijete navrši šest mjeseci života i traje ukupno šest mjeseci, od čega tri mjeseca koristi jedan, a tri mjeseca drugi roditelj. No, to je pravo sada u potpunosti prenosivo, odnosno otac, primjerice, može svoja tri mjeseca prenijeti na majku koja onda ostaje na roditeljskom dopustu svih šest mjeseci. U izmjenama ćemo to pravo produljiti s tri na četiri mjeseca za svakog roditelja, no pravo neće biti u potpunosti prenosivo: drugi roditelj morat će biti na roditeljskom dopustu barem jedan mjesec. Dakle, roditeljski će dopust trajati osam mjeseci, ali će drugi roditelj, što je najčešće otac, morati barem jedan mjesec biti na dopustu. Roditeljski će se dopust i dalje moći koristiti do 8. godine djetetovog života, pa će, primjerice, očevi taj mjesec dana moći iskoristiti bilo kada u tom periodu. Što se teze porodičnih naknada, nažalost nismo u mogućnosti povećati iznos, ali smo svjesni nepravde prema roditeljima blizanaca. Razmotrit ćemo mogućnost da se riješi to pitanje. ●

Udomitelji će morati imati srednju školu

● I udomiteljstvo treba ozbiljniju potporu. Osim toga, udomitelji upozoravaju da ih većina gubi licencu ostane li na snazi sadašnji zakon, jer ne udovoljavaju propisanoj stručnoj spremi, a novih udomitelja praktički nema.

- Izmjene Zakona o udomiteljstvu su pri kraju i uskoro će ući u Vladinu proceduru. Glavna nam je intencija izmijeniti upravo te odredbe, po kojima udomitelji moraju imati najmanje završenu srednju školu. To je svakako naša želja i intencija, no to bi značilo da nam u ovom trenutku odmah otpada 50 posto svih udomitelja, a to si ne možemo priuštiti. Zbog takvih zakonskih rješenja vrvimo primjerima gdje udomiteljica s osnovnom školom formalno prebacuje udomiteljstvo na, primjerice, školovanijeg sina, iako u praksi i dalje ona skrbi o djeći. Stoga takvo rješenje nema svrhu. Nastojat ćemo pridobivati školovanije udomitelje u budućnosti. Također, u ovim izmjenama neće biti profesionalnih udomitelja, udomitelja koji bi radili za plaću. Bila je ideja da na taj način stimuliramo za udomiteljstvo u obitelji u većim gradovima i uz more, gdje praktički uopće nema udomitelja. Ta ideja i dalje ostaje, međutim zbog financijske situacije morat ćemo je prolongirati. ●

Sve žene mogu na unjetnu oplodnju ako su neplodne

• Prijedlog Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji podigao je veliku prašinu.

- Ovaj zakon prije svega mora dozvoliti oplodnju većeg broja jajnih stanica i zamrzavanje zametaka kako bi medicinski pomognuta oplodnja doista postala uspješna i dostupna. Mi ćemo to izmijeniti tu nema razilaženja u mišljenjima. Neka druga rješenja iz prijedloga zakona podložna su raspravi. Išli smo pretpostavkom da je to prije svega medicinski zakon koji uređuje liječenje, a na liječenje moraju im-

ati pravo sve žene ako imaju osnovni preduvjet: dijagnozu neplodnosti. Drugo pitanje jest mogućnost darivanja zametaka, roditeljska dužnost da djetetu kaže do 14. godine da je začeto doniranim genetskim materijalom i djetetovo pravo da nakon 14. godine sazna tko su donori. Smatram da za to nema potrebe. Mislim da dijete nakon 18. godine može saznati tko su donori, ali samo u slučajevima kad to zahtijeva djetetovo zdravstveno stanje, odnosno kad mu biološki roditelji mogu pomoći. ●

